І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXV. Ч. 63. ДЖЕРЗИ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 3-го КВІТНЯ 1958 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, APRIL 3, 1958 No. 63. VOL. LXV.

ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО 1.8 БІЛЬЙОНА НА БУДІВЕЛЬНУ ПРОГРАМУ

БЕРНАРД БАРУК ПРОПОНУЄ ДОБРОВІЛЬНЕ ЗАМОРОЖЕННЯ ПЛАТЕНЬ І ЦІН І ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПРОТИ РЕДУКЦІЇ ПОДАТКІВ

Вашингтон. — У вівторок, дня 1 квітня ц. р. през. Айзенгавер підписав прийнятий Конґресом закон про асиґнування 1,850,000,000 долярів на здійснення невідкладних праць у рямцях запланованої будівельної програми. Новий закон є в тій ділянці першим видатнішим заходом для протидіяння рецесії. Підписав його Президент, не зважаючи на те, що він не цілком задоволений деякими з постанов закону, щодо яких він вимагатиме від Конґресу ухвалення відповідних поправок. В декларації, проголошеній з приводу підписання цього закону, през. Айзенгавер підкреслив, що постанови його йдуть здебільша по лінії домагань уряду й у своєму висліді цей закон повинен причинитися видатно до поправи господарської ситуації тим, що приспішить здійснення будівельної програми. Демократи оцінюють, що асиґнована сума уможливить будівництво 200,000 нових домів і дасть на протязі цього року працю яким 500,000 особам. З асиґнованої суми 1,550,000,000 долярів призначені на морґеджі для будування нових домів і 300,000,000 дол. на позички на будування домів для ветеранів.

У зв'язку із заходами для протидіяння рецесії, в політичних колах звертають увагу на дві події, що відбулися у вівторок 1 квітня. Перша з них — це пропозиція Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій виплачувати на протязі 39 тижнів допомогу для безробітних, що втратили працю під час тривання цієї рецесії, і друга — це виступ відомого американського фінансиста Бернарда М. Барука проти плянів редукції податків. Під час переслухань, перепроваджуваних сенатською фінансовою комісією, Барук висловився дуже рішуче проти всіх надто поквапних заходів для протидіяння рецесії, заявляючи, що кожна акція, яка збільшує задовження нації, приспішить тільки інфляцію і захитає кредит уряду, який є єдиною ґарантією й основою американської платоспроможности і безпеки. До таких небезпечних акцій зараховує Барук і пропоновану редукцію податків, які — на його думку повинні бути підвищені, а не знижувані. Найуспішніший захід для протидіяння рецесії це — за словами Барука — з одного боку — добровільне обниження цін і з другого боку — згода робітничих спілок на однорічне замороження платень.

БЕРНАРД БАРУК В СЕНАТСЬКІЙ КОМІСІЇ

Бернард М. Барук (праворуч) розмовляє з сен. Гаррі Ф. Бирдом, головою сенатської фінансової комісії, яка започаткувала переслухання в справі рецесії.

Секретар армії плянує зменшити Крайову Ґвардію на 6 дивізій

Вашингтон. — Секретар армії Вілбер М. Брокер опублікував листа, якого він вислав до губернаторів і в якому він плянує зменшити Крайову Ґвардію на 6 дивізій, а армійські резерви на 4 дивізії. Ця „модернізація' Крайової Ґвардії і військових резерв мала б тривати 30 місяців, і вона майже на половину зменшила б число тих вояків, які після скінчення дворічної служби в армії зобов'язані ще до служби в резерві. Асистент шефа штабу армії генерал бриґади Крейтон В. Абрамс відмовився сказати, в яких стейтах будуть зліквідовані дивізії Крайової Ґвардії. Шеф бюра для справ Крайової Ґвардії генерал майор Едґар С. Еріксон протестував проти того пляну зменшення числа вояків Крайової Ґвардії. Секретар армії Брокер просить губернаторів, щоб підтримали його плян змодернізування вояків Крайової Ґвардії.

Сингман Рі пропонує збройну допомогу революціонерам в Індонезії

Сеул. — Південно-корейський президент Сигман Рі, в розмові з представником американського пресового концерну Скріпса-Говарда заявив готовість прийти зі збройною допомогою революційному урядові в Індонезії, що його він прославляв за його ціль — знищення комуністичних впливів в Індонезії. „Це боротьба проти комунізму, що його знаємо аж надто добре. Вони кличуть за допомогою і їх заклики мусять бути вислухані. Звертаюсь до провідників інших антикомуністичних держав в Азії — прийти з допомогою революціонерам в Індонезії" — заявив 82-річний невтомний борець за свободу Кореї і непримирливий ворог комуністів, Сигман Рі. Він критикував водночас невтральне становище З'єдинених Держав, при чому окреслив як велику американську помилку, що Америка й інші вільні держави не поспішили були з поміччю мадярським повстанцям. За коментарями преси — центральний індонезійський уряд, який тепер у своїй пропаґанді гостро виступає проти ЗДА й Японії, надалі до цих двох країн додасть ще Південну Корею.

ЗДА БУДУТЬ ПРОДОВЖУВАТИ СВОЇ АТОМОВІ ДОСЛІДИ

ДОЛЛЕС СТВЕРДЖУЄ ПРОПАҐАНДИВНИЙ ХАРАКТЕР „ПРИПИНЕННЯ" МОСКВОЮ АТОМОВИХ ДОСЛІДІВ

Вашингтон. — Державний секретар Дж. Ф. Доллес ствердив на своїй останній пресовій конференції у вівторок 1 квітня ц. р., що проголошене день раніше совєтським міністром закордонних справ „припинення" дальших атомово-водневих експериментальних вибухів — це звичайний пропаґандивний трюк. Совєти, мовляв, закінчили власну серію вибухів, знали, що ЗДА розпічнуть весною ц. р. свою серію вибухів і що не відкличуть їх під впливом совєтського проголошення, ото ж вони нічим не рискували, заповівши „припинення" експериментів під умовою, що й Америка їх припинить. Совєти знали згори, що вони відновлять ці експерименти, коли їм це буде потрібно. Державний секретар признав, що большевики осягнули цією заявою новий поважний пропаґандивний успіх. Він признав теж, що З'єдинені Держави відстають у своїй пропаґанді у порівнянні з Москвою, але виправдував такий стан розбіжностями систем — вільної демократичної в Америці й диктаторсько-комуністичної в Совєтах. Мовляв: большевицька верхівка має змогу контролювати всі інформації, що їх пускають у світ і друкують у себе, большевики можуть говорити двоякою мовою — одною для власних громадян, другою для світу, — їхні сателітні союзники мовчать і слухають, а американські союзники інтеліґентні, які думають суверенно, — все воно складається на те, що американський уряд не може дозволяти собі на такі пропаґандивні трюки, як: їх раз-у-раз роблять большевики. Доллес ствердив, що питання про припинення дальших експериментальних атомово-водневих вибухів розглядалось вже безліч разів в Америці від двох-трьох років. Але ЗДА стояли завжди на становищі, що цю справу треба базувати на системі міжнародної контролі. Вона була раніше пов'язана з загальним пляном роззброєння, як також із питанням про припинення дальшої продукції атомового матеріялу. Доллес говорив про ціль дальших американських дослідів: отримання так званої чистої бомби, з дуже обмеженим радіопромінюванням та перевірення підводних вибухів атомових стрілен. Доллес ствердив ще раз, що ЗДА не змінять свого пляну під впливом заяви Громика. — Справа Громикової заяви про припинення експериментальних атомово-водневих вибухів займала більшу частину довгої пресової конференції. З інших справ були заторкнуті питання: підготови найближчої конференції „на вершинах" дипломатами (амбасадорами) і міністрами закордонних справ, з'єдинення Німеччини, громадянська війна в Індонезії, вибори в Канаді і ін. Державний секретар Доллес підкреслив, що ЗДА ставляться до громадянської війни в Індонезії, як до її внутрішньої справи, до якої не втручаються. Доллес признав, що американський уряд має інформації про допомогу, що її дістає центральний уряд в Індонезії від Совєтів, але відмовився увійти в подробиці, чи ця допомога охоплює поміч зброєю проти індонезійських революціонерів. Запитаний, чи американський уряд має ближчі інформації про заборону чужинцям в СССР подорожувати на Україну і на Кавказ — державний секретар Доллес заявив, що уряд ЗДА не має про це офіційних інформацій.

У Франції відбувся 24-годинний транспортний страйк

Париж. — 1 мільйон робітників усіх комунікаційно-транспортових засобів перевів 24-годинний демонстраційний страйк у Франції, який насправді спаралізував все господарське життя в країні. Коло три мільйони працюючих не могли дістатися до місця своєї праці. Страйкували залізниці, летунські лінії, підземки, автобуси й трамваї. Страйк був тому успішний, бо порозумілись були всі три французькі робітничі організації: комуністична, соціялістична і католицька. Страйк мав суто-заробітковий характер: страйкуючі домагаються підвишки зарібків від 10 до 25 відсотків. Уряд відмовляється, заявляючи, що така підвишка збільшила б дефіцит державного бюджету на яких $550,000.000. Страйкували залізничні, летунські й інші комунікаційні підприємства, ведені в державному управлінні. Із 630 поїздів у Парижі виїхало було у вівторок тільки 12. Приватні автобусові лінії, як теж урухомлені міськими управами і частинно військом вантажні авта для перевозу осіб, тільки частинно зарадили лихові.

Дефіцит в цьому році має досягти трьох більйонів

Вашингтон. — З урядових кол передбачають, що федеральний дефіцит у фінансовому році, який кінчиться 30-го червня 1958-го року, може становити коло трьох більйонів долярів. З цих самих кол заявляють, що уряд мусітиме просити Конґрес, щоб ще на цій сесії ухвалив збільшення висоти федерального заборгування понад 280 більйонів долярів, бо дефіцит в найближчому фінансовому році, який починається 1-го липня цього року, буде далеко більший від цьогорічного. В січні цього року президент Айзенгавер передбачав дефіцит в висоті 400 мільйонів долярів, а в 1959 році передбачив 500 мільйонову надвишку. Але внаслідок збільшення федеральних видатків в 1958 році і внаслідок можливого зменшення прибуткових податків дефіцит в 1959 році може становити навіть 10 або й більше більйонів, залежно від того, на скільки будуть зменшені податки.

Рішення Найвищого Суду ЗДА про позбавлення американського громадянства

Вашингтон. — Найвищий Суд ЗДА 31-го березня ц. р. більшістю 5-ох до 4-ох голосів вирішив, що Конґрес може позбавити права американського громадянства тих народжених американців, які брали участь в політичних виборах в чужих країнах. Одночасно Найвищий Суд анулював рішення Конґресу про позбавлення права американського громадянства того американського вояка, який під час війни здезертирував був до ворога. На основі цього другого рішення коло 7,000 осіб не буде репатрійованих із цієї країни. Суд вирішував також загальну справу, чи Конґрес взагалі має право позбавляти когось громадянства. 6 суддів Найвищого Суду ЗДА Фелікс Франкфуртер, Джан Маршалл Гарлан, Гаролд Г. Бартон, Том С. Кларк, Вілям Дж. Бреннан і Чарльз Віттакер вирішили, що Конґрес може відобрати право громадянства, бо він вирішує такі справи, як війна і закордонна політика.

Арабська Республіка зголосила скаргу до Ради Безпеки ОН проти Ізраїлю

Об'єднані Нації. — З'єдинена Арабська Республіка зголосила свою першу скаргу до Ради Безпеки ОН проти Ізраїлю за „акт агресії, доконаний над кордоном Сирії між 24 і 27 березня ц. р." У скарзі говориться, що „збройні ізраїльські формації, разом із сільсько-господарськими машинами та різним вирядом, вступили на арабську територію біля оселі Ґальбініс на схід від озера Гуля й у межах здемілітаризованого обширу та переводили там незаконні роботи". Скарга стосується затяжної перестрілки над сирійсько-ізраїльським кордоном з участю танкових гармат і мортирів. Ізраїльський міністер закордонних справ Ґольда Маєр конферувала в тій справі з генералом Карлом Карльсоном фон Горном, головою Перемирчої Комісії ОН. Ізраїль відмовляється припинити прикордонні водні роботи, проти яких протестують араби. Арабська Республіка зажадала негайного скликання в цій справі засідання Ради Безпеки.

Т-во Продуцентів проти продовження періоду виплати допомоги безробітним

Вашингтон. — Представник Крайового Товариства Продуцентів Р. Т. Комптон зізнавав на Комісії Способів і Засобів в Палаті Репрезентантів і заявився проти того, щоб продовжувати на 50 відсотків той період, під час якого безробітні мають право діставати допомогу. Згідно з цим урядовим законопроєктом федеральний уряд мав би дати стейтам фонди на виплату допомог впродовж довшого періоду, а пізніше стейти мусіли б ті гроші звернути або з публічних податків або зі збільшення вкладок до фонду безробіття від підприємців. Пан Комптон сказав, що федеральний уряд хоче накинути свою волю населенню стейтів, зовсім не питаючи його про це. Представники підприємців із стейтів Массачусетс, Аркенсо, Міннесота, Коннектикат і Іллиной заявилися проти урядового законопроєкту. Губернатор Мишиґену Дж. Меннен Вільямс і посадник Дітройту Луїс С. Міріяні підтримували урядовий плян.

Дітройтські організації приєдналися до протестаційної акції

Дітройт, (І. Б.) — ОДУВ і ООЧСУ зі своїми братніми організаціями влаштували дня 30-го березня ц. р. в Народному Домі протестаційне віче проти знеславлення французькою телевізійною стацією імени сл. п. С. Петлюри і українського народу. Віче відкрив проф. В. Білинський, а проводив мґр. М. Дужий. Промовляли проф. В. Білинський і ред. З. Тарнавський. Численно зібрана громада ухвалила відповідні резолюції. Протестаційні письма і депеші вислано до державного департаменту З'єд. Держав Америки і французької амбасади в Вашинґтоні, Об'єднаних Націй Міністерства Інформацій і Пропаґанди в Парижі, Дирекції телевізії в Парижі і Центральному Комітетові на руки п. Плевако в Парижі.

Москва далі шантажує Німеччину

Бонн. — Німецька преса широко займається тією довгою частиною промови Андрея Громико на понеділковому засіданні Верховного Совєту в Москві, яка була присвячена спеціяльно Західній Німеччині. Громико знову виразно погрожував там Німеччині „повним знищенням" за її постанову озброїти нову армію атомовою зброєю, при чому лякав Англію, Францію, Бельгію Голляндію і Норвеґію „відродженим німецьким імперіялізмом", стараючись розсварити внутрі членів НАТО. Громико виразно пов'язав відбудову німецької армії і всю нинішню Західню Німеччину з часами Гітлера та стверджував брак довір'я Совєтів до Німецької Федеративної Республіки як наступниці гітлерівської Німеччини.

Совєти перевели найменше 39 атомових вибухів

Вашингтон. — У зв'язку з проголошенням в Совєтах тимчасового припинення експериментальних атомових вибухів, пригадують, що за підрахунком американської Комісії Атомової Енерґії большевики перевели найменше 39 таких пробних вибухів. Ніодного з них не заповіджено згори, ніколи теж не подано до відома місця, де їх переводжено ні будь-яких подробиць про їх висліди. Про велику більшість тих вибухів світ довідався виключно з повідомлень згаданої американської Аґенції, а тільки деякі з них були потверджені Совєтами. Перший такий експериментальний вибух в СССР стався 23 вересня 1949 року з атомовою бомбою, а 12 серпня 1952 р. випробувано там водневу бомбу. Протягом останніх дев'ятьох місяців переведено 15 вибухів, включно з двома водневими вибухами 27 лютого ц. р. Вже в цьому 1958 р. відбулось 9 совєтських штучних атомово-водневих вибухів. Щодо ЗДА, то за весь час експериментування з атомовим матеріялом — переведено 90 вибухів. У тій серії, яка заповіджена на квітень-травень цього року, має відбутись 12 експериментальних вибухів. Фахівці вважають, що Совєти осягнули вже такий ступінь досконалости своїх атомових і водневих бомб та ракетних стрілен, що вони можуть тимчасово, для пропаґандивних цілей, „відмовитись" від дальших експериментів — щоб відновити їх тайком знову, як захочуть.

ОБ'ЄДНАННЯ К. ВОЯКІВ УПА ВКЛЮЧИЛОСЯ В ОбВУА

Филаделфія. — Об'єднання колишніх Вояків УПА, що об'єднує частину поселених у цій країні колишніх вояків Української Повстанської Армії, рішило включитись в організаційні рямки Об'єднання бувших Вояків Українських Армій, загальної української комбатантської організації в цій країні. Рішення в цій справі виніс 14-15 грудня минулого року 3-ій делеґатський з'їзд Об'єднання кол. Вояків УПА, що відбувся в Дітройті, схвалюючи резолюцію включитись в організаційні рямки ОбВУА на тому самому автономному принципі, на якому в ОбВУА співпрацює Братство УСС-ів. Про рішення включитись в ОбВУА повідомила Головна Управа Об'єднання к. Вояків УПА листом, підписаним його головою В. Сорочаком та секретарем Я. Струтинським. Подробиці злуки обидвох організацій обговорено ще 23-го березня в Шикаґо між представниками ОбВУА: д-ром Вол. Ґаланом і сот. Вол. Тимцюраком та представниками Об'єднання кол. Вояків УПА — пп. В. Сорочаком, Я. Струтинським і С. Левицьким. Колишні вояки УПА вважають, що колишнє українське вояцтво, зорганізоване поза межами батьківщини в одній комбатантській організації, зможе своєю працею і поставою успішніше допомагати Україні у змаганні за здійснення тих ідеалів, за які поклали свої голови багато з їхніх товаришів зброї.

На Кубі почалася „тотальна війна"

Гавана, Кубинська Республіка. — Провідник кубинських повстанців Фідель Кастро 1-го квітня почав першу фазу своєї „тотальної війни", яку він проголосив був кілька днів тому. Повстанці Кастра почали „атаку" на всі роди транспорту (автобуси, залізниці), і їм вдалося спаралізувати комунікацію у Східній провінції, в якій вони мають свою базу. База американської фльоти в Ґвантанамо заборонила своєму персоналові залишати район та виходити в район Східньої провінції. Провідник повстанців заповідає, що ця „тотальна війна" пошириться на цілий острів Кубу в суботу, 5-го квітня. Уряд президента Батісти приготований на те, щоб при допомозі реґулярної армії відбити атаки повстанців. В першому дні загострених боїв уряд повідомив, що його військам вдалося вбити 19 повстанців. Фідель Кастро заповів, що він, крім військової акції, видасть ще наказ почати загальний страйк, щоб змусити уряд Батісти до резиґнації. Внаслідок гострої цензури закордон не знає в дійсності, що діється в Кубинській Республіці. Кореспондент щоденника „Ню Йорк Таймс" не міг телефонічно розмовляти з Ню Йорком, бо йому перервали розмову згідно з наказом уряду.

В АМЕРИЦІ

● **Дослідча лябораторія фльоти** ствердила, що „Експлорер III" в своєму кружлянні довкола Землі найбільше віддаляється від неї на 1,738 миль, а зближається на 110 миль Швидкість цього штучного сателіта становить на найбільшій висоті 13,470 миль на годину, а на найменшій — 18,850 миль.

● **Науковці американської фльоти**, стараючися запрягти атомову енерґію для продукції електрики, осягнули температуру досліджуваного газу до мільйона ступнів.

● **Часописи повідомляють**, що самичка чорнобілого журавля, яка перебуває в зоопарку у Ню Орлінеї, Луізіяна, „Джозефіна", знесла 2 яєць. Це, побіч пари чорнобілих журавлів, що знаходяться в зоопарку в Сан Антоніїо, Тексас, друга пара цих птах, які живуть в неволі. Усіх чорнобілих журавлів в цілому світі є 35.

● **Директор забезпеченевої аґенції** Джеймс Ф. Овтс стверджує, що в промисловості ЗДА працює два мільйони алкоголіків, що становить майже 3% всіх промислових робітників. Алкоголізм серед робітників спричинює примислові шкоду на більйон долярів річно.

● **Учителька публічної школи** в Норвуді, Н. Дж Гю Дж. Колдвелл привезла своїх школярів до будинку Об'єднаних Націй в Ню Йорку. Сталося так, що вона була якраз 4-мільйоновою особою, яка від 1952 року відвідала цю міжнародню інституцію. Її почастували сніданком в ресторані делеґатів ОН.

● **Цього року на Флориді** була холодна зима, внаслідок чого дуже потерпіли ципрусові дерева, городина, квіти, декоративні рослини, суниці та полуниці. Найнижча температура в північній частині півострова — (12 ступнів) була 13-го грудня а на півдні (20 ступенів) 5-го лютого.

● **21-річний Ричард Аарон** із Мілвокі, почувши у радіо, що Московська радіовисильня пропонує слухачам заграти ту пісню, якої хто собі забажає, звернувся листовно до Москви з просьбою заграти американський гимн. Тепер він дістав повідомлення, що 19-го квітня може почути „Зорями засіяний прапор".

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Шевченківська Конференція у Вашинґтоні** відбулася у неділю 16 березня заходами Вашинґтонської Групи Української Вільної Академії Наук у ЗДА і Вашинґтонського Осередку Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка. На Конференції прочитано чотири доповіді на такі теми: П. Ковалів, „Шевченко та його поема „Катерина"; П. Одарченко, „І. Франко про Т. Шевченка"; Ю. Старосольський, „Мистецтво в житті Т. Шевченка"; О. Повстенко, „Київ за часів Шевченка".

● **Микола Лебедь**, генеральний секретар ЗС УГВР, доповідав минулої суботи, 29-го березня, в Дітройті. Темою доповіді було: „Внутрішнє і зовнішнє положення української визвольної справи". В черговy неділю, 6-го квітня, п. М. Лебедь доповідатиме на цю саму тему в Торонті. Його доповіді викликають загальне заінтересування та обговорювання.

● **Генеральне зібрання Американської Конференції Слов'янських Наукових Товариств**, заініційованої Науковим Товариством ім. Шевченка у ЗДА, відбудеться в понеділок дня 7 квітня ц. р. о 6-ій годині вечора у приміщеннях НТШ у Ню Йорку (302 Вест 13-та вул.). В рямцях зібрання, що проходитиме під проводом проф. Оскара Галецького, як модератора, виступить із доповіддю професор Бриджпортського університету Йосиф Ручек на тему „Слов'янський вклад в американську культуру і цивілізацію".

● **Д-р Йосиф П. Парніцький** з Нотр Пленфілду, Н. Дж. американець українського походження, син п. П. Парніцького, член УНСоюзу, відд. 69., перейняв становище суперінтендента Виховального і Досліди. Центру ім. Джанстона у Бордентавні, Н. Д., що є лікувальним закладом для умово відсталих осіб. Д-р Парніцький був досі понадетатовим професором в Університеті Рутґерса, має за собою довголітню працю в ділянках суспільної опіки та виховання і психології і є автором багатьох праць із цих ділянок. Студії свої відбував в Університеті Бравна і в університетах Бостонському та Ню Йорському. Під час війни займав він в Армії пости керівного клінічного психолога.

● **Серед ухвал 18 з'їзду Комсомолу України**, що відбувався в лютому ц. р., між іншим зазначено, що протягом 1958-59 рр. на роботу в колгоспних тваринницьких фармах має бути перекинуто з міст сто тисяч комсомольців і молоді, в першу черґу тих, що закінчили середні школи. З цих комсомольців будуть творити по колгоспах комсомольсько-молодечі бригади, які мають показувати приклад колгоспникам. Рівночасно відбувається кампанія збирання „добровольців" на побудову каналу Північний Дінець - Донбас

У СВІТІ

● **В Англії** публічна опінія поділилась в поглядах на Пітера Тавнсенда, капітана летунства й довголітнього приятеля княжни Маргарити Його тригодинні відвідини в княжни в перший день після повороту до Лондону з півторарічної подорожі довкола світу, викликали величезну сензацію, що її, проте, розуміють двояко: одні кажуть, що це був великий нетакт Тавнсенда не чекати навіть, поки з відвідин у Голяндії вернеться до Лондону королева Єлисавета II, — інші бачать у поквапності Тавнсенда доказ, що не минулися ще лицарі, які манифестують свої почування без уваги на заскорузлі конвенанси. Жіночий світ в Англії — за Тавнсенда.

● **Найбільшою сенсацією у Франції** є арештування колишнього американського вояка, тепер 37-річного Вейна Паверса, який 15 років тому здезертував, закохавшись у француженці Івет Белєз. Він поселився у неї в малій оселі над французько-бельгійським кордоном, у самітній хатині під лісом. За той час Івет Белєз народила 4-ох хлопців і одну дівчинку. В міру того, як збільшувалась родина „без батька" —голоснішими ставали довкільні плітки. Під час кількратних поліційних ревізій у хаті француженки — дезертир пересиджував у кривці. Минулого тижня його таки схопили. Американський амбасадор у Парижі дістав уже коло 100,000 листів з просьбою помилувати Паверса — в ім'я ідеалу любови та п'ятьох дітей.

● **З комуністичного Китаю** вернувся добровільно колишній американський сержант, мурин, Ля Ранс Сулліван, який попавши в комуністичний полон під час Корейської війни, не захотів вернутись до ЗДА. Він був найзапеклішим комунофілом з-посеред усіх 21 таких перевертнів. Однак і він переконався, що в комуністичному Китаї людям живеться куди гірше, ніж „упослідженим" муринам в ЗДА.

● **В різномовній пресі** появилися плітки, що іранський шах Різа Палеві в останній хвилині відмовився підписати декрет про розвід з своєю бездітною дружиною Сорасю. Він буцімто радше зречеться престолу, як покине жінку.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРОПАҐАНДИВНИЙ ТРЮК МОСКВИ

Проголошене Москвою в минулий понеділок припинення атомово-водневих експериментальних вибухів без попереднього узгіднення з двома іншими посідачами атомової зброї — ЗДА й Англією — це останній совєтський пропаґандивний трюк. Він розрахований на ту найширшу публіку, яка не орієнтується в подробицях, а сприймає речі так, як їх їм подасться. Отож для цієї публіки призначена байка, мовляв, ЗДА і Аанглія продовжують експериментувати з ядровими бомбами, щоб фабрикувати ще сильніші, ще страшніші бомби, а ось Совєти самі припиняють ці експерименти і закликають інших наслідувати їх приклад.

Ясно, що такий трюк може знову принести большевикам пропаґандивну користь. Проте, по суті він залишається трюком. Москва саме закінчила серію пробних вибухів, що — як твердять фахівці — мали на цілі випробування стрілен для далекосяжних ракет. Щоб приступити до нової серії вибухів — треба коло року приготувань. Якщо в міжчасі Америка й Англія припинять свої експерименти, то Москва зможе горлати, що це сталось під її натиском. Якщо вони цього не зроблять — Москва відновить свої експерименти, і скине за це вину на Америку.

Совєти знають, що в цьому місяці американці мають почати нові експериментальні вибухи на Маршальських островах на Тихому океані, головним завданням яких буде — за газетними твердженнями — випробувати атомові торпеди для боротьби з підводними човнами. Якщо ЗДА відкличуть ці експерименти — Совєти скористають на цьому практично. Якщо вони знехтують совєтський заклик — можна буде далі мобілізувати пацифістів усіх мастей в широкому світі.

Американська заява у цій справі демаскує дволичність хрущовської політики, найбільш забріханої саме в ділянці зброєння: зірвавши минулорічну конференцію роззброєння, бойкотуючи Комісію Об'єднаних Націй в справах роззброєння, відкидаючи всі конкретні проєкти міжнародної контролі, водночас большевики виступають в ролі „миролюбців", що ніби дають добрий приклад „паліям війни".

Новий большевицький пропаґандивний трюк шитий занадто грубими нитками, щоб їх не могли добачити навіть найбільш наївні люди, які, звичайно, в світі не переводяться.

ВИСЛІД ВИБОРІВ У КАНАДІ

Політичною сенсацією були минулорічні вибори в Канаді. Тоді, 10-го червня 1957 року, Ліберальна партія, яка протягом 22 років правила в Канаді, впала з 170-членної більшости до 103-членної меншости, а на чоло висунулась Консервативна партія із 109 мандатами. Проте, вона мусіла шукати союзників із меншими двома групами, ідеологічно розбіжними, щоб дістати більшість у 265-членному парляменті в Оттаві. Тому новий консервативний прем'єр Джан Діфенбейкер не завагався прийняти перший виклик збоку нового голови Ліберальної партії, колишнього секретаря (міністра) закордонних справ в ліберальному уряді Луї Сан Лорена, мирового лавреата Нобеля, Лестера Пірсона, — і, розв'язавши передчасно парлямент, розписав нові вибори, щоб, мовляв, ще раз перевірити волю народу.

Нові вибори в Канаді, які відбулися в минулий понеділок 31 березня, принесли ще світлішу перемогу Консервативній партії і ще гіршу програ Ліберальній. Діфенбейкер дістав те, чого прагнув: входячи до нового 265-членного парляменту з масивом 209 мандатів — він матиме безоглядну більшість, незалежну від будь-кого іншого. Ліберали впали до незначної групи 47 послів, Кооперативна Федерація Комсмонвелту скорчилась з 25 мандатів до 8-ох, а т. зв. Партія соціяльного кредиту, що мала 19 послів — зовсім зникла.

Ці канадійські вибори викликали особливе заціkавлення в З'єдинених Державах, бо в Канаді, як і в ЗДА, панує тепер господарська знижка („рецесія"), і вибори йшли під знаком господарських гасел. В комплекс цих справ входило теж, використовуване в передвиборчій кампанії, невдоволення канадійців із нібито супрематії американського капіталу в Канаді та „демпінґування" канадійського збіжжевого ринку продажем американського збіжжя з сільсько-господарських резерв. Цікаво, що канадійські виборці не дали переконати себе такому принадливому гаслові, як обіцянка лібералів зменшити податки й припинити на 6 тижнів стягання прибуткового податку.

Канадійський прем'єр Дж. Діфенбейкер перший покликав був українського діяча Михайла Стара до свого уряду. Він взяв безпосередню участь в українських маніфестаціях 22 січня і при інших нагодах виявив відповідну увагу українцям. Тому всі українці, без уваги на свою партійну приналежність, мають реальну підставу радіти перемогою Джана Діфенбейкера.

ЗА КОНТРОЛЕЮ НАД РОБІТНИЧИМИ ФОНДАМИ

Восени минулого року конґресова комісія вела довге слідство в справі надужить і зловживань робітничими фондами. Під час слідства виявилося, що деякі провідники робітничих спілок (Девв Бек і Джіммі Гоффа) господарили цими фондами так, що їхньою господаркою мусіли зайнятися суди, які засудили тих робітничих провідників за незаконні фінансові дії.

Уряд заповів тоді, що внесе законопроєкт, який уможливить кращу контролю над робітничими фондами. І дійсно, секретар праці Джеймс П. Мічелл закликав Сенатську Комісію Праці під проводом сенатора Джана Ф. Кеннеді, щоб прихильно поставилася до внесеного урядом законопроєкту про контролю над фондами робітничих орґанізацій.

Минулого року провідники робітничих організацій заявляли, що не мають нічого проти федеральної контролі над фондами їхніх організацій. Це було тоді, коли публічна опінія була обурена, довідавшись з протоколів конґресової комісії, як злочинно і безконтрольно впродовж довгих років присвоювали собі голови й секретарі гроші з їх фондів, і як важко було зорганізованому робітництву боротися проти злочинців. Та коли скандальні зізнання в Сенаті забулися і коли вже наближаються вибори до Конґресу, в яких важливу ролю відіграє зорганізоване робітництво, провідники робітничих організацій запротестували проти урядового законопроєкту, заявляючи, що він — образливий для робітництва, бо домагається від нього того, до чого не зобов'язані ані працедавці, ані інші верстви населення.

Судячи з настроїв у Конґресі, можна припускати, що немає великих виглядів на те щоб цього року був ухвалений законопроєкт про контролю над робітничими фондами, бо Конґрес не схоче проти волі представників зорганізованого робітництва ухвалювати жадного робітничого закону.

А зорганізоване робітництво — це „великий бизнес" це — „многобільйоновий велетень", як каже журналіст пресового концерну Скріпса-Говарда Чарлз Лусі. „Колишній хлопець на побігеньках у капіталістів" тріюмфально перенісся на Волл Стріт, як власник більйонів долярів. Американська Федерація Праці-Конґрес Індустрійних Організацій кожного року мають кругло 500 мільйонів долярів прибутків із вкладок своїх 15 мільйонів членів. Кожного року пенсійні фонди робітничих спілок — членів АФП-КІО збільшуються на 6-7 більйонів долярів. Ці фонди становлять тепер коло 30 більйонів долярів.

Робітничі спілки мають значні інвестиції, будучи власниками акцій і бондів. Вони мають свої власні банки, цілі бльоки житлових домів, величезні будинки головних кватир у Вашинґтоні.

Але значення й сила робітничих організацій не обмежуються лише цими видимими знаками сили — більйонами долярів. Деякі галузі промислу (сталь, вугілля, авта) цілковито залежать від того, яке становище займуть під час продовжування контрактів провідники юній. Недавній страйк в сталевому промислі, який закінчився перемогою робітництва, спричинив подорожчання сталі. Цьогорічні переговори автомобільних робітників із представниками автових корпорацій можуть мати великий вплив на економіку країни, якщо вони закінчаться довшим страйком, що спаралізує не тільки автомобільний, але й споріднені галузі промислу.

Економісти дошукуються причини дотеперішньої інфляційної тенденції в економіці ЗДА, але ніхто не зможе заперечити того, що збільшування заробітних платень є одною з причин зростання цін на товари, продуковані робітниками, заробітна платня яких збільшилася.

Однак, безсторонній обсерватор мусить признати, що зорганізоване робітництво, борючись за більші платні для себе, піднесло життьову стопу десятків мільйонів громадян, бо здобуло не тільки більші платні для себе, але й більші старечі пенсії, вищу допомогу під час безробіття, вище забезпечення на час недуги, поліпшило умови праці, осягнуло 40-годинний тиждень праці, оплачувані відпустки та інші полегші. Все це піднесло культурний стан робітництва, яке має тепер час на дозвілля і на те, щоб задовольняти потреби духа. Нині тільки дійсні вороги поступу можуть виступати проти робітничих спілок, які мають під своїм впливом 75 мільйонів громадян цієї країни, — робітників та членів їхніх родин.

Але ці заслуги робітничих організацій для життя ЗДА зовсім не противляться тому, щоб важко запрацьовані фонди, які постали з внесків робітників, були під певною контролею, що не давала б злочинним елементам збагачуватися ними. А ті фонди надто великі, щоб не бути принадою для тих „птиць", які хочуть галапасувати на майні робітничих спілок. І так, спілка шоферів має коло 40 мільйонів долярів, сталеварів — 22 мільйони дол., автомобілевих робітників — 40 мільйонів; робітників жіночого одягу — 70 мльйонів (а все їхнє майно становить 250 мільйонів).

Провід об'єднаних АФП-КІО рішуче поставився минулого року проти тих своїх членів — робітничих спілок, проводи яких були в руках злочинних елементів. АФП-КІО прийняли етичні засади, які домагаються викидати з організації тих, що зловживають робітничим майном.

Гадаємо, що для добра цілої країни треба прийняти такі закони, які не дозволять повторитися тим надужиттям, що виявилися минулого року на сенатській підкомісії.

Голова АФП-КІО Джордж Міні на сенатській підкомісії праці 27-го березня заявив, що дійсно треба нового закону для кращої контролі робітничих фондів, але скритикував і законопроєкт републіканського сенатора Александра Г. Смита і законопроєкт демократичного сенатора, голови цієї підкомісії Джана Ф. Кеннеді. Міні остерігав Конґрес, щоб, ухвалюючи новий робітничий законопроєкт, не діяв в „гістерії", як це було під час ухвалювання закону Тефта-Гартлі.

Голова робітничої організації признав, що в професійних спілках траплялися беззаконня, але за них не вільно карати всього робітництва.

Покищо є великі розходження між становищем проводу організованого робітництва і тих, які внесли законопроєкт в Конґресі, і тому тяжко передбачити, чи Конґрес у виборчому році схоче ухвалити новий робітничий закон проти волі зорганізованого світу праці.

Любомир О. Ортинський

СОВЄТСЬКА ІНФІЛЬТРАЦІЯ АЗІЇ І СЕРЕДНЬОГО СХОДУ

Еластична тактика і плянування на далеку мету совєтської і червоно-китайської пропаґанди в країнах Азії і Середнього Сходу були темою доповіді польського редактора Б. Вєжбянського 25 березня ц. р. у нюйоркському Оверсіз Пресс Клюбі. Доповідач вернувся на днях з кількамісячної студійної подорожі по Середньому Сході (Єгипет, Сирія, Ливан) і по країнах Азії (Індія, Пакістан, Бірма, В'єтнам, Маніля, Гонґ-Конґ, Цейльон і Японія), де мав змогу зустрітися з державними мужами тих країн, говорити з політиками різних середовищ, а також з лідерами комуністичних партій, студентами і робітниками. Таким способом зміг він заокруглити свій погляд на найактуальнішу проблему в змагу між Сходом і Заходом, — на можливості зберегти ці безмежні простори для демократичного світу.

Поділ роль між Москвою й Пейпінґом

Перше, що впадає в очі спостерігачеві комуністичної тактики в цих країнах — це тісна співпраця між Москвою й червоним Китаєм і строгий поділ сфер дії. Для прикладу, в Пакістані, де релігійне мусульманське населення знає про переслідування своїх співвизнавців совєтським режимом і про криваві жертви большевицького терору серед мусульман в СССР, комуністичну пропаґанду провадить Пейпінґ, тоді як в Бірмі й інших сусідніх з червоним Китаєм країнах головний тягар бере на себе Москва. Щоб продемонструвати „досягнення" комуністичних режимів, влаштовується поїздки різного роду делеґацій з країн Азії і Середнього Сходу до Чехо-Словаччини та Східньої Німеччини. За винятком Індонезії, де комуністична партія нараховує мільйон членів, отже є масовою організацією, що кожночасно може застосувати революційних метод для перебрання влади, в усіх інших країнах комуністичні партії намагаються прикидатись „реформістичними" рухами, стараються леґалізувати свою діяльність і пролазити до парляментів як леґальна опозиція.

На перший погляд чисельний стан партій у більшості згаданих вище країн (знов же за винятком Індонезії) не дає спеціяльної причини до побоювань. На підставі статистики, що її зібрав доповідач, число організованих членів комуністичних партій у поодиноких країнах наступне: Маляї й Бірма — 5-7 тисяч в кожній, Японія — 35-40 тисяч, Філіппіни й Тайленд — не більше як 1 тисяча в кожній, Ляос — 1 тисяча, Камбоджа — 500, Цейльон і Непаль — по 2 тисячі в кожній, Пакістан 1,500, Індія — 100,000. Виходило б, що впливи комуністів малі, але насправді так не є. І хоч годі говорити про якісь великі успіхи московської прапаґанди в тих країнах, все ж вона має до диспозиції хай і малочисельні, але строго дисципліновані й спритні кадри, при допомозі яких ведеться послідовний вплив на широкі маси населення.

Методи комуністичної пропаґанди

Використовуючи важкі економічні умови більшости вище згаданих країн, комуністи відкритою, а ще більше шептаною пропаґандою скидають всю вину за нужду населення на капіталістичну систему і вказують на соціялізм, націоналізацію дібр і колективізм як єдиний рятунок. Дальшими улюбленими і найчастіше вживаними кличами є ті, що апелюють до почувань ще недавно колоніяльних народів („Єдність афро-азійських народів", „Західні експлуататори" і т. п.) або засуджують війну („Ліквідація пактів й імперіялістичних баз", „За мир між народами"). Комуністи організують т. зв. товариства приязни — індійсько-болгарські, індійсько- чехословацькі і т. п., що крім пропаґанди влаштовують безплатні екскурсії до країн сателітів Східньої Европи. Не випадково, що всі комуністичні організації міжнародного характеру мають свої осідки в Празі, Будапешті, східньому Берліні чи Варшаві. Туди їдуть делеґати азійських і африканських країн, стверджують там вищий життьовий стандарт, ніж у себе в дома, і в такий спосіб автоматично стають переконаними пропаґаторами комуністичної системи.

Велику ролю відіграє в комуністичній пропаґанді радіо, преса, книжки і фільми. Пейпінґське радіо надає тижнево 142 години авдицій у 10 азійських мовах і 5 китайських діялектах. На поміч малочисельним комуністичним часописам (6 в Індії, 2 в Пакістані, 4 на Цейльоні і 5 в Японії) приходять у величезних накладах совєтські, червоно-китайські і східньоевропейські сателітські, що у перекладах на азійські мови масово й безплатно розкольпортовуються серед широких мас. Це саме відноситься до книжок. Між іншим, совєтською конституцією в перекладі на всі більші мови дослівно „засипані" арабські країни. Спеціяльну увагу звертається на фільми, з поміччю яких Москва пропаґує в Африці й Азії совєтські зразки життя, як приклади „найкращої організації" суспільного й особистого життя на всіх відтинках.

Постава народів

Централью керований пропаґанді Москви народи Африки й Азії протиставляють різні методи оборони. Відмічаючи неможливість узагальнити й схопити якимсь одним окресленням поставу всіх згаданих вище народів до комуністичної пропаґанди й інфільтрації, доповідач спробував дати оцінку загальних настроїв цих народів у відношенні до Москви. Передусім він відмежував Середній Схід від азійських народів, висуваючи наступні тези: 1. На Середньому Сході помітна тенденція шукати й знаходити

(Закінчення на стор. 4-тій)

УСМІХ СОВЄТСЬКОГО АМБАСАДОРА

Немає ради, треба справедливо признати, що новий совєтський амбасадор Меншіков мав недавно свій перший великий дипломатичний успіх в столиці Америки. Можна сказати, за покійним Цезарем, що він „прийшов, усміхнувся і переміг"...

Правда, переміг покищо не цілу Америку, але все таки дуже важливу і впливову її частину: групу політично-партійних дам із славного стейту Огайо. Перші ефекти тієї перемоги виявилися вже на сторінках столичної преси і по коктейлевих сальонах. Дальших поважних ефектів треба ще сподіватися.

Все почалося зовсім невинно. Щось із сотня жінок з спокійного середньо-західнього стейту вибиралась на партійну жіночу конвенцію до Вашинґтону. Вибиралась без особливих дипломатичних чи міжнародних намірів, без „задніх думок", хіба може з неофіційним наміром зібрати трохи небуденного матеріялу для дискусій за квадратними бриджевими столиками по поворотї в свої тихі сторони. Отож, керуючись таким чи подібним невинним бажанням, згадані пані просили одного із своїх конґресменів зорганізувати їм відвідини в якійсь чужинецькій амбасаді. Як відомо, таких амбасад багато у Вашинґтоні, а обмаль в середньо-західній провінції: тому атракція заповідалась цікаво. Але завели по цілій лінії дипломати вільного світу. Як стверджують репорти, ні одна країна НАТО не погодилась відкрити своїх теремів жіночим гостям. Єдиний дипломат, що показав себе на висоті завдання, був новак — т. зв. „фукс" — на столичному дипломатичному терені — совєтський амбасадор Меншіков. Дипломатичний „фукс" виявився лисом і запросив жінок до понурої і таємничої будівлі під знаком серпа й молота, при Шіснадцятій вулиці. Преса описала в подробицях цю дипломатичну подію холодного й заплаканого дня 18-го березня 1958 року. Отож, політично-партійні громадянки зібралися наперед, під проводом свого конґресмена, у пишній приймальні амбасади, де стояв стіл з численними пляшками, позначеними традиційною дипломатичною мовою такими словами як „куантро", „коньяк" і т. д. Поки увійшов господар і поки радник амбасади Владімір Лавров індоктринував гостей викладом про демократичність совєтських виборів з одним кандидатом, наші пані, як годиться туристкам, збирали документальний матеріял події, стріляючи на всі боки дешевенькими „кодаками". Потім великі двері відчинились, і перед очарованою публікою стали амбасадор і амбасадорова. Що було далі — репортери не встигли точно записати. Але всі відзначили, що амбасадор ні на хвилинку не зняв із обличчя райдужного усміху, який наклав собі ще за дверима, і що мадам була не менше чарівна. Обоє мали на грудях відзнаки „голуба миру" — твору славнозвісного футуриста, примітивіста і експерименталіста, нікому не зрозумілого Пабля Пікассо. Журналісти вхопили на папір захоплені вигуки пань, які вже встигли назвати Меншікова „Майком". Між заявами учасниць, потверджеными ними особисто ще й після візити, домінували такі: „візита була чарівною, захоплюючою пригодою", „Майк справді щира душа, хлопець із справжньою персональністю" (ріел персонеліти бой), він „правдива лялечка", а мадам Меншікова, в ЗАГС'-і й в секретаріяті КПСС леґалізована дружина амбасадора, теж „повна ґрації"; обоє „вони направду бажають миру" і т. д., і т. д. Очевидно, не забули гості відмітити й таких дипломатичних жестів, як те, що амбасадор „особисто" подавав їм плащі (чи всім ста — не знати), і що мадам „особисто" частувала „канапками".

Не можна дивуватись, що ця історична візита відкрила політичним дамам зовсім новий образ Совєтського Союзу, образ усміхнених „лялечок" з символами голуба миру на грудях і — очевидно — в грудях, образ так прекрасно репрезентований „Майком" Меншіковим і його дружиною. І немає сумніву, що пані повезуть цей образ у містечка славного стейту Огайо і будуть пропаґувати його як нові експерти в справах країн за залізною заслоною. Надаремно їх конґресмен старався увечері притемнити цей ясний образ, запевняючи достойних пань, що там, в амбасаді, їм закрутили голови, і що „не усміх, а діла повинні говорити". Та хто б повірив на слово власному конґресменові, тим більше, що наші пані бачили „все" на власні очі.

І не треба думати, що усміх амбасадора „Майка" тривав лише доти, поки остання з гостей не переступила гостинних порогів амбасади. Цей усміх тривав ще добру хвилину: тільки був уже той усміх, як то кажуть, у кулак, і означав він глум над наївними американськими дамами. І тільки той усміх мав нефальшований зміст.

К.

Я П'ЯНИЙ...

Я п'яний,
Я п'яний,
Я серцем весняний
Від подиху квітня.
А далі привітні,
А далі прозорі
Кличуть в простори,
У путь...
Квіти пливуть
По земним океані.
Жайворон славить життя
На світанні.
Хліба наливаються
Соком земним.
Все усміхається
Нам —
Молодим.
О, світе мій синій,
В житах і калині,
Від твого цвітання
Від того цвітіння
О, світе коханий,
Я п'яний,
Я п'яний, —
Весняний!

СТЕПАН БУДНИЙ

Богдан Остап'юк

ТЕРНОПІЛЬСЬКІ МІЩАНИ - „КАВУНИ"

(З приводу плянованого з'їзду тернопільців)

(1)

Про Тернопіль і його мешканців збирав матеріяли після першої світової війни проф. Павло Дяків, який і задумував видати їх у формі історичної розвідки. Майже напередодні другої світової війни він видав частину тієї задуманої праці під заг. „Міщанське Братство в Тернополі". У цій брошурі начеркнув проф. Дяків історію і розвій цього станового міщанського товариства і його ролю в суспільному й культурному житті Тернополя. Сумніваюся, чи хтонебудь в ЗДА має цю книжку. Війна знівечила шляхетні задуми проф. Дякова. Його самого вивезли большевики з Тернополя в червні, сумної пам'яті 1941 р. разом з багатьма іншими видатними громадянами. Саме тому, щоб хоч частинно заповнити прогалину і відтворити образ життя-буття тернопільських міщан в минулому, на основі доступних мені матеріялів з'явиться оцих кілька рядків.

До другої світової війни було в Тернополі чимало джерельних матеріялів з історії міста і його мешканців. Особливо багато було їх в нашому парафіяльному уряді. Між іншим були там рахунки, що відносились до будови церкви Рождества Христового (т. зв. Середньої церкви), яку почали будувати недалеко того місця, де стояла первісна дерев'яна з 1 вересня 1608 р. В парохіяльному уряді зберігалися також документи про наділення ґрунтами обох церков, тобто Рождества і Чесного Хреста (надетавної) князем Василем Константином Острожським в 1570 р. З цього запису постала опісля фундація ім. князя Острожського. Оригінал тієї грамоти про фундацію знаходився до другої світової війни в „Заведенні ім. кн. Острожського". Багато матеріялів про історію міста було в річниках польського „Кулка Науковеґо Тарнопольскеґо". Доля усіх тих незвичайно цінних матеріялів невідома, мабуть пропали вони в часі 35-денних важких боїв у місті в березні 1944 р.

На щастя, два джерела, два історичні документи доступні нам тут, в Америці. Маю на думці історичний нарис о. Петра Білинського „Місто Тернопіль і його околиця". Книжка ця надрукована 1894 р. в Тернополі в друкарні Ст. Косовського. Автор праці парох села Должанка походив з великої священичої родини Білинських, яка багато причинилась до піднесення культурного і освітнього життя на Поділлі. О. Білинський помер 1912 р., його поховано на Свято-Успенському кладовищі і на його могилі поставила родина гарний пам'ятник. Друге цінне джерело не лише про Тернопіль, але взагалі про культурно-освітнє життя Галичини в 1860-90 рр — це спомини Олександра Барвінського „Образки з громадянського і письменського розвитку русинів" у двох частинах, видані у Львові в 1912-1913 рр. Мати О. Барвінського як він сам згадує у своїх споминах, була донькою о. Дмитра Білинського і Анни з Юськевичів. О. Барвінський народився 8 червня 1847 р. в Шляхтинцях біля Тернополя, де його батько о. Григорій був парохом майже 50 років. Народну школу і ґімназію закінчив у Тернополі, а філософію в Львівському університеті. О. Барвінський був довголітнім професором семінарії в Тернополі. Знаменитий педагог, історик, радник двору, Барвінський був основоположником тернопільської філії „Просвіти", „Української Бесіди" (опісля їх почесним членом), „Міщанської Читальні" і ін. Довгі роки працював на Тернопільщині як їх культурно-освітній і частинно політичний керівник. Тому його спомини є цінним джерелом для майбутнього історика не лише Тернополя але й усієї Галичини в другій половині минулого століття.

Обидві ці праці лягли в основу моєї скромної спроби дати образ з життя тернопільських міщан у давньо- і недавньоминулому. Опріч цього я користувався деякими даними мого 80-літнього тестя, Теодора Бекесевича, б. вчителя народних шкіл, уродженця тернопільських „кавунів", як також оповіданнями про міщанські роди моєї покійної бабуні, що походила з найбільшої міщанської родини Чубатих. Користувався також своїми власними спостереженнями й переживаннями з років між першою і другою світовими війнами.

Історичні згадки про первісних тернопільських міщан

Про місто Тернопіль, що його заложив краківський каштелян Іван Тарнавський у 1540 р. і про його мешканців пише о. Білинський у своїй згаданій вище праці на ст. 6-ій таке: „Звідкіля прийшли перші мешканці Тернополя годі знати, покійний парох Тернополя о. Василь Фортуна був тієї гадки, що перші мешканці прийшли з Галича тому, що багато галицьких міщан мають ті самі прізвища що тернопільські міщани. Але я думаю, що Тернопіль не є колонією одної місцевости, але що прийшли там люди з різних міст і сіл. Може бути, що деякі родини поселились із Галича в новозбудованому місті Тернополі". На цій самій сторінці автор пише: „Щодо народности, то перші мешканці Тернополя були в більшості українці, віри православної. Після українців чисельно наступали поляки. Щойно за ними жиди. Число жидів дуже скоро збільшувалося, хоч права їх були обмежені: не вільно було їм купувати домів ані землі християнської. Одначе, це право було лише на папері, а в практиці було інакше, бо вже в 1600 р. привластив собі жид Мендель поле, яке належало до українського шпиталю. Щойно на основі присуду старости і самого князя Константина Острожського повернув Мендель це поле. Відносна грамота задержалася досі в оригіналі в парохіяльних актах в Тернополі". Дальше наводиться дослівно цей акт. „В 1672 р., пише автор на стор. 7-ій, бачимо біля самого ратуша, лише по одній стороні вже 20 жидів. З року на рік число жидів росло дуже непропорціонально, і вони забирали хату за хатою, кам'яницю за кам'яницею так, що королевич Константин Собєский був змушений видати 16 липня 1719 р. грамоту, в якій каже: „Аби понєваж жидзі пшесіфко праву давнєму ринек посєдлілі, вшелькє в мєсьце провадзон ґандлє, а хшесьціянє шчеґульним тилько з поля кавалкєм хлєба сєн живіон, пер медіюм вшелькє податкі плацілі".

„Тернопільські міщани (стор. 8) займалися головно рільництвом, але не бракувало між ними й ремісників. В церкві Воздвиження Чесного Хреста задержався досьогодні (?) твір одного тернопільського золотника. Є це срібна оправа Євангелія, виданого у Вильні 1649 р. Там на срібній дощці написано: „Тщаніемъ и трудолюбіемъ ієрея Николая при храмѣ Честнаго Креста Господня, и всѣхъ обще християнъ, облече въ лѣпоту сіе Евангеліе напрестолное роцѣ „ахи" місяця юня дня 29 Іоанъ золотникъ Тарнополскій". Випукла різьба цього руського золотника виглядає хорошо". Ту цінну Євангелію довелося бачити мені уперше зблизька в 1925 р., під час ґімназійної екскурсії, яку провадив наш катехит о. д-р Микола Конрад, опісля професор Академії Богословії у Львові, що згинув мученицькою смертю з рук большевицьких катів у 1941 р. Покійний катехит водив нас, учнів, до всіх церков з метою приготовити до служення при Службі Божій. Цікаво, чи збереглася ця цінна пам'ятка нашого релігійного мистецтва.

Ярослав Падох

ЗАПІЗНО ЗАБЕЗПЕЧУВАТИ ХАТУ, ЯК ВОНА В ОГНІ

Одним з перших транспортів вивезли німці Івана Шведа з його рідного села Воля Кріцка на невільницьку роботу до Німеччини. Від пізніх місяців 1941 року да самого закінчення війни він поневірявся по чужому краю, на чужій роботі, відданий на ласку і неласку найтвердших людей, найбільш безоглядних працедавців - німецьких „баверів". Тисячі наших земляків у цім краю, які ділили долю Івана Шведа, знають скільки кривавого поту коштували йому ті чотири втрачені роки. Скільки терпінь, включно до голодування на переповнених харчами фармах, скільки болючого приниження людської гідности. Та пройшли з вітром ці невільничі роки. Заступили їх півсвобідні таборові гаразди, коли безнадійне безділля тісно пов'язувалося з недостатками, а безнастанні перевірки в атмосфері недовір'я і доносів, не менше німецької неволі, глумилися над достоїнством свобідної людини. Ясним промінем, що освітив ці нові довгі, втрачені роки Івана Шведа, було його подружжя з такою ж вигнанкою з рідного краю і такою, як він невільницею на німецькій роботі, Анною, з Помірців, бучацької землі.

З журбою радість обнялась в житті вже не самого Івана Шведа, а його родини. Бог поблагословив його подружжя. Коли не що-року, то що-другий збільшувалася родина Шведів новим потомком. Спершу прийшла Марійка в два роки по вінчанні, за нею два роки пізніше Ольга, після двох дівчат рік по році два хлопці Йосиф і Володимир, а там за нових два роки Тарас. Чимало трудів і турбот прибуло з тою великою громадкою дітей. Чужинцеві в Німеччині було важко знайти працю, а дозвіл на виїзд до Америки, куди вже здавна збірався Іван Швед, затягався на щораз то нові роки. Надія чергувалася з відчаєм, а втрачені роки продовжувалися вже не в самітні роки, а в десятиліття. Аж врешті прийшов великий день і для Івана Шведа й його родини. У липні 1956 року виїхали вони до цього краю і з 3 серпня того року поселилися на нове, вже постійне, надійне життя в Ютиці, Нюйоркського стейту.

Від 1941 року до 1956 великий час! Повних п'ятнадцять втрачених, загублених на тьердім життєвім шляху, років. Молодим 23-літнім юнаком вивезли Івана до Німеччини. Дозрілим, збідованим, але й досвідченим 38-літнім мужчиною прибув він до цього заморського краю. Та з давнім юнацьким запалом він зразу взявся майструвати нове життя, щоб надробити втрачене. Щоб наздігнати втрачені роки, відзискати плату, яка йому належалася за його працю й труди. Щоб забезпечити громадку своїх дітей й зготовити їм кращу долю, як та, що була уділом для нього самого. Повна хата малечі, ще й нова, шоста дитина в дорозі. Працювати доводилося тільки самому Іванові. Зразу був він будівельним помічником, а так став на працю в місцевій відливарні заліза, де відомо, праця важка й небезпечна, але добре платна. Поволі стали зникати наглючі довги. Стали прибувати нові, такі конечні, речі в домашнім господарстві. Загосподарюватись стала родина Івана Шведа й життя вперше надобре усміхнулося до цього п'ятнадцятилітнього скитальця. Плоди праці його рук збільшалися допомогою добрих сусідів і приятелів. Прибула нова, третя доня, Христинка. Повернулася Анна Швед зі шпиталю. Повні руки праці коло шістьох дітей, але це праця надійна, радісна. З кожним роком буде краще. Платня чоловіка більшає, конечні речі для домашнього господарства придбані, ще трохи й можна буде відложити дещо на чорну годину, як говорилося в старому краю, хоч нехай Господь захоронить перед всяким нещастям й надзвичайними потребами.

Народження Христинки було неначе тим останнім, зрадливим соняшним променем, який освічував людське життя, вливаючи в нього нову надію, на коротку хвилю перед завершенням клясичної трагедії. Ще не покінчила Христинка першого місяця свого життя, як сповнилася трагедія родини Шведів. Не стало батька, й важко пошкоджено матір. Шестеро дітей залишилося на ласці громади, бо й родини їхньої немає в цім краю. Трагічного 22 липня цього, 1957 року, помер Іван Іван Швед ненадійно, на своїому 39-ому році життя, від електричного струму, рятуючи, як добрий самаритании сусідську собачку, яка зачепилася ланцюгом за електричний дріт. Йому з допомогою прибула дружина Анна. Рятуючи чоловіка сама зіткнулася з нещасним дротом і важко вражена електрикою в непритомному стані знайшлася в шпиталі, де довго боролася зі смертю. Від наслідків цього важкого контуження вона ще не звільнилася досі.

Шестеро дрібних дітей й важко недужа мама залишилися без ніякої родинної опіки і без ніяких фондів. Тільки щиросердна місцева громада допомогла їм у перших днях нещастя і задержує їх в своїй опіці досі. Не встиг покійний батько заощадити грошей на цю несподівану пригоду. Не встиг і не міг цього зробити, бо його платня ледве вистачала на прожиток великої родини та найбільш конечні речі хатнього вжитку. Тож нічого дорікати йому за те. Не залишив покійний Іван Швед також ніякого забезпечення, ні власного, ні своїх дітей. „Не вистачало йому на забезпечення свого життя, не вистачало й на забезпечення дітей", пише, немов виправдуючи, бл. п. Івана Шведа, місцевий союзовий секретар, п. Володимир Запаранюк. І додає він: „я плянував забезпечити Івана Шведа з його родиною десь під кінець року". Немає сумніву, що Іван Швед був би послухав поради досвідченого союзового діяча тим більше, що він був його добродієм. Бо саме п. Запаранюк був спонзором родини Шведів й допоміг їм прибути до цього краю. Але він думав так, як думає ще дуже й дуже багато наших земляків, що життєве забезпечення це не така то вже пильна справа. Що забезпечуватися слід тоді, щойно, як вже вирівнані всі довги, набуте все домашнє встаткування, як немає вже пильних видатків і зобов'язань. Адже ж стільки разів порівнюють забезпечення з ощадністю, а відома річ, що не можна ощаджувати, коштом конечних життєвих вимог.

Немає більшого непорозуміння, як це, яке трапилося Іванові Шведові. Немає багато, рівно трагічних, непорозумінь, як те. Бо забезпечення належить до найбільш конечних і невідкладних життєвих потреб, не менше, як витрата на домашнє влаштування, покращання побутових умов. Життєве забезпечення це власне — забезпечення перед невідомою долею, яка може застукати до чиїхбудь вікон вже завтра, або ще сьогодні ніччю. Не було б небезпеки нежданого й несподіваного випадку, не було б передвчасної смерти, то й не було б самого поняття життєвого забезпечення. Його зовсім добре могла б заступити ощадність. Але випападок приходить, як злодій, підступно й нежданно. Він не залишає часу на приготування, на оборону. Тим то треба перед ним або його наслідками забезпечитися наперед і то негайно. Говорити, що я ще маю час забезпечитися, то так само, як казати, що мені не трапиться ніколи випадок, або трапиться не сьогодні, але за рік, чи п'ять...

Дай Боже, щоб він ніколи не трапився. Але — обережного і Бог береже. Що ж може бути кращим доказом для американського українця, як забезпечення в рідному Українському Народному Союзі! Запізно бо забезпечувати хату, як вона вже горить!

З ХРОНІКИ ДІТРОЙТУ

В Літер.-Мистецькому Клюбі. — Після трьох успішних імпрез у цьому сезоні, до яких зараховуємо концерт П. Мацюк, рецитаційний вечір Ростислава й Віри Василенків і авторський вечір Юрія Кошельняка (А. Юриняка) правління Літ.-Мист. Клюбу намітило дальших три вечори. І так: 8-го березня відбулася зустріч з мистцем Дмитренком, і виставка частини його образів. Огляд його творчости дав голова Клюбу п. Едвард Козак, а п. Дмитренко виголосив доповідь про українське образотворче мистецтво. — 29 березня Клюб влаштовує літер-мистецький вечір, на якому будуть розглянені важніші новини з літературної творчости в підсовєтській Україні (В. Несторович), новини в музиці (В. Витвицький) і сучасна сатира в Україні (Е. Козак). — Врешті на 27 квітня ц. р. підготовляє Клюб „сатиричний вечір". На конференсьє запрошено відомого письменника гумористичного жанру М. Понеділка. — Згадаємо тут ще про відважний задум правління видати в близькому часі альманах „Мистецтво", присвячений малярству, з багатосторінковим текстом і з великою кількістю чорних та кольорових репродукцій. Було б це (хоч і не пряме) продовження такого видавництва в Німеччині в повоєнних роках.

Союз Українських Купців і Професіоналістів — протектором катедри українознавства. — Проф. Фішер і загроза для ССCP від націоналізмів. — Товариська вечеря, яку влаштувала одна з наймолодших українських організацій на терені Дітройту (СУК і ПП) в готелі Ліленд 15 лютого ц. р., мала два важливі завдання: познайомити взаємно членів і дати матеріяльну підтримку Україн. Ам. Культурній Фундації, спонзорові катедри українознавства при стейтовому університеті Вейн. В вечері взяло участь 120 осіб, в тому числі кілька американців не-українського походження. Зустріч започаткував голова СУК і ПП-у промисловець п. Теодор Цимбал. На тост-майстера він покликав заст. голови д-ра Д. Квітковського. Поява і коротка промова сен. Поттера зробила симпатичне враження. Проф. Вейнського університету С. Мамчур, як голова згаданої УАК Фундації і викладач на катедрі українознавства, після прочитання кількох привітів, з'ясував вагу катедри і необхідність її підтримки. Відтак він представив асист.-професора теж цього ж університету д-ра Ст. Фішера, румунського походження, головного промовця на цьому вечорі. Хай нам можна буде висловити думку, що аранжерам вечора не пощастило в цьому виборі, особливо, коли мати на увазі склад учасників вечері (половина українців американського виховання, яким варто було дати щось „будуючого" з української тематики, бо нагод до цього не надто багато). Професор Фішер, обговорюючи справу націоналізмів (чи і наскільки вони загрожують Сов. Союзові) підкреслив їх вартість тільки в держав - сателітів. Суворий поліцейський режим у СССР заморожує в зародку всі внутрішні націоналізми неросійських народів, поступаючись їм тільки в нешкідливій культурній ділянці і тому бесідник не вірить у якенебудь послаблення Росії збоку українського націоналізму, як і не вірить в його існування в Україні. Зате поважну загрозу для СССР приписує сателітам, при чому вирахував навіть... Альбанію. Ці думки (закінчені щоправда запевненням, що повалення СССР, звідки б воно не прийшло, дасть політичну волю й Україні), були щонайменше дискусійні. Але дискусія не могла розгорнутись, бо в програмі були інші речі. Все таки авдиторія з вдячністю вислухала короткої, але влучної, місцями саркастичної репліки чергового бесідника, адв. І. Панчука, на міркування д-ра Фішера, якому м. і. запропонував познайомитись з історією України, з її боротьбою з московським засиланням, запевнивши, що тоді він змінить свої думки і прогнози. Після полум'яного зазиву п. І. Іванчука, гол. контр. УНС, підтримати катедру українознавства, якої вагу він докладно насвітлив, д-р Д. Квітковський представив поодиноко членів СУК і ПП-у і гостей та заступників установ. Виявилося, що між приявними були й віндзорці (д-р Вахна й інші), був журналіст-грек (який пізніше мав коротку промову) і передусім те, що в Дітройті є чимало українців — бизнесменів і професіоналістів і що при наполегливій орг. праці СУК і ПП може вирости до значення передової установи. Збірний протекторат, що його на вечері започаткував п. Довгань, не тільки закликом-промовою, але й першою жертвою 100 долярів, за яким, як черговий, пішов п. Цимбал з 200 дол., і дальші особи з 25 і 50 дол. жертвами та установи (Кредитівка 100 дол.), включно з частиною вступів, дав уже поверх 1.000 дол.), і є надія, що ця квота ще зросте. Треба вважати перший вияв діяльности СУК і ПП-у щасливим і побажати, щоб теж щастило йому по лінії організаційній, до чого повинні причинитися загальні збори, пляновані на квітень ц. р.

Улас Самчук у Дітройті. — На запрошення Громад. Комітету (об'єднання кільканадцяти демокр. установ з дітройтським Відділом УВАН) приїхав до нашого міста Улас Самчук і 23-го лютого виголосив доповідь про українську революцію 1917 року та про її значення. Накресливши тло заг.-російської революції, прелеґент вказав на те, що вона виникла не так (як наприклад французька) на підложжі соціяльних причин, як більш з причин психол.-культурних, повного задержання інтелектуального зростання людини. Це не була пролет. революція (яких 2% пролетарів і то частинно виходців з сіл). Широку масу становили селяни, голодні на землю, неграмотні, пасивні в господарці. І ця маса не була підготована до революції. Помірковані елементи, рушійні на початку в революційних подіях, були змінені швидко радикальними елементами, які, „даючи все", побідили. Революцію опанували демони. Нарід був наче зачаджений. Настрій досі діє, не розвіявся. Тим самим діє революція. Вона не покінчилася, хоч триває 40 років. Україна ні соціяльно, ні національно не була готова до революції. Провід зробив роботу титанів. Розбудив, зорганізував і кинув до боротьби за нац. ідеали. Критикують ті, які не орієнтуються в умовинах, в яких проходила українська революція. Ще й сьогодні ми ще не зовсім політично уформована громадськість. Більше пристрастей, емоцій ніж розуму. (В тому місці У. Самчук багато й барвисто сказав про необхідність розбудови духовости). Національна революція промостила шлях до дальшого розвитку укр. народу. Ми, не вважаючи на окупацію лютого ворога, що завів найжорстокіший режим, який будьколи існував, осягнули величезні здобутки (тут прелеґент провів паралелі давнього Києва і теперішнього, давньої України і сьогоднішньої, теж у розцінці західного світу). Український овоч дозріває тепер в умовинах революції космічного порядку. Він наливається животворними соками, дарма, що Москва ще далі приноровлює народовбивство, провінційне звуження України і її ізоляцію від ширших горизонтів. Україна твердо йде до мети, до свого нац.-державницького ідеалу.

Доповідь нашого визначного письменника була подана ним красномовно і спокійно, не зачіпаючи ніяких політичних угрупувань, і доволі численна авдиторія (ок. 150 осіб) щиро оплескувала виводи У. Самчука. Перед його виступом короткий, але цікавий, ввід дав Ю. Кошельняк.

„Критична аналіза совєтської навчальної системи". — Українські студійні дні в університеті в Ен-Арбор для американців. — Український Студентський Клюб у Мишиґ. університеті в Ен-Арбор (недалеко Дітройту) рішив улаштувати низку авторитетних доповідей для американців і це рішення перевів у діло в двох днях, 14 і

(Закінчення на стор. 4-тій)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Панство Теодор і Анна Ковальські

Милвіл, Н. Дж.

Золоте весілля Теодора і Анни Ковальських.

23-го лютого ц. р. в церковній громаді свв. апп. Петра і Павла в Мілвілл, Н. Дж., відбулося відзначення 50-ліття подружнього життя Теодора та Анни Ковальських, членів УНСоюзу. Т. Ковальський приїхав до Америки 1906 р. і замешкав в Джерзі Сити, де і оженився в 1908 р. з Анною, дівоче прізвище Бережанська.

В 1916 р. переїхав на сталий побут до Мілвіл, Н. Дж., де працював в шклярні, а потім став фармерувати. Тепер ювіляр, разом з сином Іваном, веде Експрес Сервіс Ко.

Теодор і Анна мали 6-ро дітей, троє з яких живе, та всі вони одружені і ювіляти мають вже 4-ох внуків. Ювіляти з 1908 р., і всі їхні діти є членами У. Н. Союзу. Обоє Ювіляти є активними членами і піонерами парафії свв. апп. Петра і Павла в Мілвілі, Н. Дж. Т. Ковальський неодноразово був урядником і предсідником громади, а Анна Ковальська належала, і тепер належить, разом зі своїми дочками та невісткою до сестрицтва Св. Покрови.

Урочистий чин благословення в церкві уділив о. прот. В. Коваленко і виголосив відповідне слово, а по відправі в церкві, в Нар. Домі відбулося святочне прийняття. За столи засіли: парафіяни, гості з інших місцевостей та американці разом з посадником міста. Виступаючи з поздоровленнями, всі згадували про тяжке минуле, коли ювіляти розпочинали своє трудове життя в Мілвілі та бажали їм Божого благословення на добрі діла в майбутньому. Т. Ковальський, дякуючи за милу несподіванку та привітання, склав на потреби парафії $100.

Н. Н.

● **Д-р Йосиф Шмідт,** віденський спеціяліст ревматичних недуг, відлетів до Савді Арабії, викликаний королівським двором. Часописи не подають, хто має бути пацієнтом австрійського професора.

ФІЛІЯ УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНОЗНАВСТВА В НЮАРКУ

повідомляє, що в п'ятницю, дня 4 квітня ц. р. в залі Українських Комбатантів, Белмонт Евню 9, відбудеться 5 цикль викладів з такою програмою:

Проф. К. Кисілевський: Вступ до українського мовознавства; проф. Микола Величківський: Економіка України; проф. Д. Горняткевич: Вступ до українського мистецтвознавства.

Виклади починаються в 5-ій год. по пол. Вступ вільний.

СОВЄТСЬКА ІНФІЛЬТРАЦІЯ АЗІЇ І СЕРЕДНЬОГО СХОДУ

(Закінчення зі стор. 2-гої)

поміч в СССР, як в державі-потузі, при рівночасному, запереченні комунізму як системи. 2. Народи азійські бояться Москви як держави, але кокетують з самою системою, як такою. Обиди настанови, на думку ред. Всеківанського, подиктовані національними інтересами, як їх бачать поодинокі народи. Народи Середнього Сходу, назагал сильніші економічно від своїх азійських сусідів, почувають себе всилі розв'язати свої економічно-соціяльні проблеми без соціялізму, натомість радо хотіли б мати підтримку від СССР як міжнародної потуги, між іншим і для того, щоб більше виторгувати від Заходу. Навпаки представляється справа з азійськими народами. Вони стоять перед проблемою надзвичайно великого природнього приросту, що збільшує й так уже нестерпно велику нужду мас. Будучи не зле зорієнтованими в імперіяльній політиці Москви і не бажаючи мати її як свого союзника, вони не бачать іншого виходу для своїх перенаселених країн, як соціялізм і плянове господарювання. З цього наставлення випливає деяке протиріччя в їхній політичній калькуляції: вони хотіли б безумовно щиро й рішуче, зберегти демократичну систему як суспільно-політичний устрій, при рівночасному користуванні в економіці з пляної системи, включно до повної соціялізації. Коли ж іде про їхню зовнішню політику — доповідач мав тут на думці передусім Індію і свої розмови з керівними особами уряду в Делі — вони вважають т. зв. політику невтралізму за оборону лінію передусім проти СССР, а не проти Заходу. Ці кола не мають сумніву, що східньо-европейські сателіти позбавлені правдивої волі, вони засуджують здушення угорського повстання і мають багато симпатій для боротьби поневолених народів. Але — тільки приватних симпатій, бо безпосереднє сусідство з СССР і внутрішня слабість не дозволяють їм виступати відкрито.

В заключному слові ред. Всеківанський висловив погляд, що Захід має великі можливості й шанси в згаданих країнах, одначе мусить перейти від відірваних акцій до реалізації великого, насамперед економічного пляну, а також мусить поширити засяг свого впливу на широкі народні маси, а не обмежуватись — як це, до речі, має місце тепер — відносно малою провідною верствою.

Дітройт, Міш.

(Закінчення зі стор. 3-тої)

15 лютого ц. р., при співпраці Інтернаціонального Центру при цьому університеті. Доповідачами виступили: д-р В. Приходько („Критична аналіза середньошкіль. освіти в СССР"), проф. І. Розгін („Критична аналіза високошкіль. освіти в СССР" і „Академічний і соціяльний стан професорів вищих шкіл СССР"), доц. інж. М. Приходько („Академ. і соц. стан студентів у СССР"). В дискусії цікаві матеріяли подав проф. А. Дніпровий („Методи викладання фізики в університетах СССР з власного досвіду"), і д-р І. Волинець („Студіювання в київському університеті", „Вивчання природ. наук у середн. школах України"). Крім доповідей і добре зорганізованої дискусії привабила чималу змогу оглянути цілу виставку експонатів (мап, плянів, підручників і посібників, дипломів, збірників і наукових праць різних університетів у Росії і в Україні, посвідок і навіть вітягів з наказів про звільнення професорів з праці за „контрреволюцію".

„Студійні дні" здобули не тільки авдиторію, серед якої були професори, студенти, редактори й телевізійні працівники, але про них написано теж у пресі й обговорено в радіо і та в телевізійних програмах. „Ди Мишиґен Дейлі" (ч. 94) крім статті на першій сторінці дав поруч теж два фота: д-р В. Приходька і проф. І. Розгіна. Варто, на нашу думку, влаштувати подібні дні в інших університетських середовищах, або навіть відрядити цілий матеріял з відповідним доповненням цієї тематики, якою цікавиться тепер Америка.

Укр. Студ. Клюбові, зокрема найбільш заслуженим д-р О. Віланюкові й студ. Ю. Костирові належиться признання за успішну і справну організацію.

Відгук успіхів нашої Кредитівки в англомовній пресі. — Лютневе число органу Мішіґен Ліги Кредитових Юній „Контакт" — містить на більше ніж двох сторінках багато ілюстрованих редакційну статтю про довтеперішні осяги Фед. Кредит. С-ки Самопоміч у Дітройті. З неприхованим подивом представлений успіх українських поселенців, які, збудувавши за 5 років мільйонову фінансову установу, помагали і помагають цілому своєму прірству для поселення власного добробуту, в будові чи купівлі власних домів, в організації власних варстатів праці і в реалізації таких громадських проєктів, як закупно оселі „Діброва". Англійський журнал помістив теж відбитку наголовку органу кредитівок: Дітройту і Шікаґа „Наш Контакт" в українській мові через цілу сторінку. — Замітне, що в такому ж лютневому числі орган „Ліги Кред. Юній у стейті Іллиной", „Кредит Юніон Сподайт" — представив Фед. Кред. Кооп. „Самопоміч" в Шікаґо теж великою статтею, підкресливши з признанням, що українські імігранти збудували одновільному кредитівку, купили після 6 років будинок і досягли повного фінансового забезпечення.

Коли ми вже при Кредитівках, то доповнимо наш попередній допис з Дітройту тим, що Кред. С-ка „Самопоміч" призначила вкладчикам 3% дивіденди за рік 1957. Дотеперішній голова Ради Директорів від початку існування інж. А. Мілянич перебрав місце заступника, а головство обняв дир. І. Білоус, дотеперішній заст. голови.

„**Інвестиційний Листок**". — Під таким наголовком появилось 1-ше число бюлетеню (на ротаторі), що його видає іменем Госп. Комісії Коорд. Осередку Праці Українських Інженерів („ГК—КОП") Інвестиційний Клюб ім Бр. Симиренків ч. 2, Дітройт. На зміст цього числа складається головно звідомлення Клюбу з кількамісячної праці, а також дві інформації, які можуть зацікавити загал (добрі для преси): „Як працюють інвестиційні клюби?" і „Інвестиційні клюби українців".

В. Несторович.

● **У місті Ліде в Англії** засуджено на смерть на шибениці 66-річну Мері Вілсон, яка одного свого чоловіка отруїла у вересні 1956 р. на 13-ий день після одруження, а другого — в жовтні 1957 р., на 15-ий день після одруження. Підозріння щодо вбивства появилось вже після похоронення обох. Приказано ексгумацію тіл і знайдено в них сліди отрути. Злочинна вдова „скористала" на смерті своїх двох чоловіків небагато: 210 доларів і старий годинник.

Брюссель гарячково готовиться до міжнародного ярмарку

Брюссель. — Столиця Бельгії Брюссель і вся Бельгія гарячково приготовляються до святочного відкриття Світового Ярмарку, що його має17-го квітня ц. р. перевести король Бодуен. Покищо ще 450-акровий терен Ярмарку являє собою образ хаосу, в якому машини до вирівнювання терену стоять всуміш із матеріялом для будови павільонів та масою товарів, призначених для павільонів. Однак генеральний комісар Ярмарку, барон Менс де Ферніґ, переконаний, що все буде готове на день 15. квітня, коли відкриється офшир Ярмарку для крайової і міжнародної преси. Покищо вступ туди заборонений однаково журналістам, як будькому не причетному безпосередньо до того Ярмарку. Назваий головний організатор тієї великої торговельно-репрезентаційної імпрези висловився захоплено про павільони, що їх будують ЗДА, ССCP, Голляндія, Англія і Західня Німеччина. Менші, але не менш помислові павільони, матимуть Ватикан, Канада, Італія і Чехословаччина. Німці приїхали з величезною валкою вантажних авт і побудували свої павільони протягом 30 днів виключно власними силами.

Науковці повідомляють про „велику активність" на Сонці

Бавлдер, Колорадо. — Науковці з гірської обсерваторії в Колорадо повідомляють, що при кінці минулого тижня вони завважили дуже велику активність на Сонці, на якому були дуже сильні спалахи, а в інших місцях появилися плями, яких не завважовано від 1612 року, коли то Галілео почав досліджувати Сонце. Науковці, що працюють в рямках Міжнародного Геофізичного Року, зібрали цінний матеріял про вплив Сонця на Землю, який буде докладно проаналізований в найближчих роках. Здається, що ця активність на Сонці не мала більшого впливу на Землю, бо вона пішла в більшості в інших напрямках, але все ж таки і на Землі завважали перешкоди в електричних проводах і радієвих апаратах, що було наслідком змін на Сонці. Науковці досліджують космічне проміння, земний магнетизм, ранкову зорю та зміни в атмосфері і йоносфері.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

БРУКЛІН, Н. Й. — Місячні збори Т-ва ім. В. Хмельницького, Відд. 158, відбудуться в суботу, 5-го квітня 1958 р., о год. 8-ій веч., в Укр. Нац. Домі при 216-218 Grand St. в Брукліні. Проситься всіх членів Т-ва і членів УНСоюзу прибути на ці збори — С. Бродик, рек. секр.

Коли Ви вважаєте себе політичним еміґрантом — амбасадором України, то знайте про великий вклад Українського Народного Союзу в змаганнях за права України та українців. Ви напевно свідомі обов'язку бути членом цієї організації.

Посмертні Згадки

ДМИТРО КУЛЬЧИЦЬКИЙ, взірцевий член Т-ва „Мир", Відд. 324 УНС у Филаделфії, помер дня 29-го березня ц. р., проживши 58 років. Покійний походив зі села Кульчиць, Західня Україна. Брав участь у визвольних змаганнях. Скінчивши експортівку у Відні, був інспектором, а опісля директором Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові від 1925 р. до другої світової війни. У ЗДА був членом Контр. Комісії Централі УККА та брав живу участь і по інших організаціях. Полишив у смутку дружину, сина Богдана і замужню доньку Мотрю зі зятем та брата Теофіля з його родиною. Похорон відбудеться в суботу, 5-го квітня 1958 р., о год. 9-ій рано, з пох. заведення до церкви св. Николая при Н. 24 вулиці, а опісля на цвинтар Fax Chase. Т-во „Мир" просить всіх членів взяти участь в Парастасі, який відбудеться в п'ятницю, 4-го квітня, о год. 8-ій вечора. — В. П. П.! І. Струк

ШЕҐДА АЛЕК, член Т-ва „Єдність", Відд. 163 УНС в Филаделфії, Па., упокоївся в Бозі, дня 26-го березня 1958 року. Покійний нар. в с. Рахів, пов. Ланцут, Зах. Україна. Полишив у глибокому смутку дружину, 2-ох синів, 2 доньки та 12 внуків. Похорон відбувся 29-го березня 1958 р., з пох. заведення до Катедральної церкви при вул. Френклін, опісля на цвинтар Fax Chase у Филаделфії. — В. И. П.!

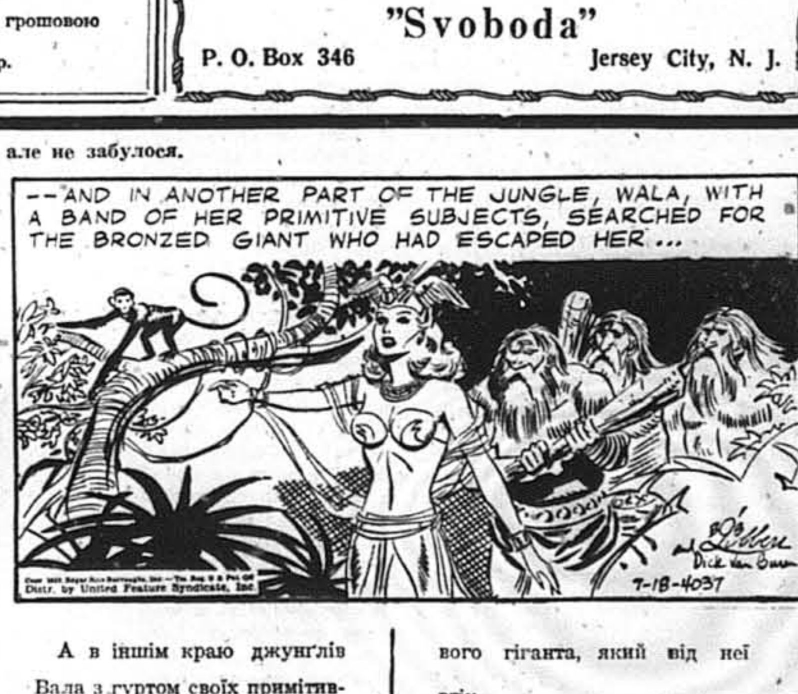
РОЗШУКИ

Пошукую ось таких двох мужчин: Гната ШИШИ, сина Михайла і Андрія ШИШІ, сина Гната. Обидва зі села Лисятичі, пов. Стрий. Хто знав би щонебудь про них, або вони самі, прошу писати на адресу:
N. ВАЙКО
3223 Library Ave.
Cleveland 9, Ohio, USA
Заграничні часописи прошу передрукувати.

Пошукую ІВАНА ПОПІРЧОГО, зі села Поріче (Зах. Україна), який замешкував в Ню Йорку під адресою: 329 East 92nd St. New York City. — Писати:
J. KEWAN
13902 Mc-Dougall
Detroit 12, Mich.

ТАРЗАН, ч. 4037. Минулося, але не забулося.

Дві експедиції враз перервали Тарзанове ідилічне життя. Перший це був рішений на все Бен Лінтон, який маршував до Зімби по золото.

А в іншім краю джунглів Вала з гуртом своїх примітивних підданців шукала бронзового гіганта, який від неї втік...